

vagy contribútiójuknak felszedésére rendeltetett görögöknek pedig minden helyen azhol kívánatik, segítséggel lévén, ha szükség kívánja, embereket is adjon melléjük, hogyha pedig valamely görög, rácz, örmény – fejevári, szászsebesi és szászvárosi görögökön kívül, – közikben kontribuálni nem akarnak, az olyanokat mindjárt megfogadni tartozván, mindaddig fogságban tarthassa őket, az még közikben nem contribuálnak. Explicálván [kivévén] mindazáltal ezek közül mindenestül fogva az váradi görögöket. Tilalmas lévén pedig tőlük mindazoknak az marháknak [árúknak] kivitele, kiket az ország statutuma [törvénye] meg nem enged; az ilyenekben az ki comperiáltatik [rajta kapatik], vagy kezéhez találattik, minden marháját elveszti érette... Datum in civitate nostra Alba-Julia, die decima quarta mensis Maii, anno domini millesimo sexcentissimo quadragésimo tertio, Georgius Rákóczi.”

Ez nem csak azt erősíti, hogy ekkor Erdélyben már sok örmény fordult elő, hanem azt is, hogy közülük a fejedelem éppen egy Lukács nevűt bízott meg a sokezer forintoknak a fejedelem számára történő begyűjtésével. Akiben sokszor 2000 forintok erejéig megbíztak, annak tekintélyes személyiségnek kellett lennie, aki vagy elérhető (és zálogként megfogható) vagyonnal rendelkezett, vagy haszonbérbe vétel formájában előre le tudta fizetni a várható összeget. Meg merem kockáztatni, hogy az itt nevesített örmény a mi – köztudottan kiemelkedő

en vagyonosnak ismert⁴ – Lukácsaink eleje volt!

A harmadik mozaik az Ebesfalván való korai örmény jelenlétről tanúskodik. Ávedik nyomán Gazdovits Miklós⁵ mutatja be, hogy Ebesfalván 1654-ben már annyi örmény élt, hogy templomuk volt és két papot tartottak, akik 1658-ban hat bizonyosan örmény esketést anyakönyveztek!

A fent bemutatott bizonyosságokat áttekintve tehát – az 1672-évi nagy tömegű örmény betelepülést nem tagadva és nem lebecsülve – bátran mondhatjuk, hogy az örmények – és nem csak a címeli, később megnevezett Lukácsok, hanem közrendű rokonaik is – Erdélyben sokkal régebben jelen voltak, mint ahogy azt a közhiedelem tarja, és korábbi jelenlétüket tárgyilagossá dokumentumok bizonyítják.

Számomra igen nagy boldogság, hogy ma sokkal többet tudhatunk róluk, mint valaha remélhettük volna! Hiszen csak az hal meg, akit elfelednek, tehát elődeink történetét jobban megismerve bennünk ők is tovább élhetnek!

⁴ Lukács Miklóst (*1693) később 300 marha gazdájaként jegyezték, Lukács Ripszime (1745–1778) hagyatékánál pedig 500 marhát és 10000 ft készpénzt pereltek az örökösök. (Erről beszámol: B. Garda Dezső: „A gyergyószentmiklósi örmény kereskedők” in: Acta Siculica 2009, 391–434). Ezek a vagyonok nem egyik pillanatról a másikra születtek! ⁵ Gazdovits Miklós: „Az erdélyi örmények története” (Kriterion, 2006)

Régi Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek (2012. decemberi számig bezárólag) díjmentesen igényelhetőek, tetszőleges darabszámban (amíg a készlet tart) a Szerkesztőségnek írott e-mail, vagy levél útján. A kért példányokat a megrendelő nevére – lehetőség szerint – összekészítjük, azok átvehetőek a Fővárosi Örmény Önkormányzat titkárságán hétfőnként 16,30-18,30 óráig.

Szerkesztőség

Ozsváth Judit

Mindenki becserkészhető*

(3., befejező rész)

A „színkavalkád” *élménye*: Ha egy magyar cserkésznek a fogadalom egy életre szól, akkor a legnagyobb cserkészélmény és megtiszteltetés, ami érheti, talán az, hogy eljusson egy cserkész világtalálkozóra, egy dzsemborira. Számunkra, erdélyi cserkész számára sok szempontból csakis egy álmoként felfogható, megtapinthatatlan fogalom volt ez hosszú ideig, míg aztán 2007-ben valósággá nem vált. A Magyar Cserkészszövetségnek köszönhetően a cserkészmozgalom 100. évfordulójára 21 cserkész utazott ki Angliába, a cserkészlet szülőhazájába, közel 40 ezer cserkessel együtt ünnepelni. Hihetetlen élményfolyamat volt, mely közel két évig tartott, a felkészülési időtől, a válogatástól kezdve a csapattá válásig, a konkrét felkészüléstől a közös munkáig, a dzsemborit megjáró székelykaputól az ottani emlékparkban felállított kopjafaig és az utóprogramokig. (Megjegyzem, a székelykapu odakint zárandokhelyé tette az altáborunkat. Hazahozva ma a Vadas Cserkészparkunk bejáratát díszíti.) Az utóprogramoknak igen sok hozadéka volt, többek között – nagy örömmre – a házasság tudat alatti csírája is ekkor ültetett el.

Párválasztás élménye: Azt mondják, hogy a világon sokkal több a nő, mint a férfi. Ez papíron jól is mutat, meg a hölgyek is igen szépek és csábítóak tudnak lenni a messzi távolból, meg közelről is, de amikor egész életre szóló társat választ az ember, nem feltétlenül bölcs, ha kizárólag a szeme kecsegtetésére hallgat. És hol találhat leginkább társra, ha nem egy olyan közösségben, amelyikben

otthon érzi magát, osztozik a közös értékekben, és a közösség tagjai testvérként tekintenek egymásra. Csapatunkban négy cserkész házasságra adta Isten az áldását, mind a négy házasságban eddig két-két gyermek született. Jómagamban meggyőződéssel mondhatom, hogy nemcsak személyes, de családi életemet is megalapozta a cserkészlet, egy plusz tartást, merevítést adva mindkettőnk életének.

A fogadalom élménye: Cserkészfogadalmat egyszer tesz az ember életében, majd azt követően minden évben a fogadalom újításával erősíti meg önmagával szemben a fogadalmát, illetve bátorítja és erősíti a közösségbe lépő új fiatal elhatározását és fogadalomtételét. Csodálatos dolog érezni azt, hogy minimum hat-kilenc hónap próbaidő, testi-lelki-szellemi felkészülés után az általam kiválasztott közösség tagja lehetsz, és megkapod az annyira áhított nyakkendőt. És a kör nem zárul be, mert ezáltal egy 2000 fős erdélyi közösség tagjává is válsz, és automatikusan gazdagítod a világon tevékenykedő 36 millió aktív cserkész közösséget.

A fogadalomtételnek másik fele is van, aminek az átérése viszont kevesebb embernek adatik meg: a fogadalomtétel befogadása, amit csakis képesítéssel rendelkező cserkészvezető tehet meg. Szavakban nehezen lehet leírni azt a megtisztelő és felelősségteljes érzést és egyben örömet, ujjongást, amit a csapat- vagy cserkészvezető érez ilyenkor. Ebben a pillanatban duplázódik saját fogadalmunk érzése és értelme: nem csak elköteleztem magam egy életforma iránt, hanem az iránt is, hogy az előttem fogadalmat tett emberpalántákat a lehető legjobb tudásom

*Keresztény Szó, 2012 szeptember

szerint vezessem az „emberebb emberré és magyarabb magyarrá” válás útján.

A megbízatás, közösségépítés élménye: Hét évvel ezelőtt kihívásként és megtiszteltetésként éltem meg a cserkészszövetségünk 15 éves születésnapja alkalmából megszervezett emléktábor társparancsnokságát. Az egyedi tapasztalatok, emlékezetes pillanatok, élmények sokak számára felejthetlenné tették a REGE-tábort, de hála Istennek ennél sokkal többet nyújtott: összehozta Erdély különböző régióinak fiataljait, alkalmat adva közös talentumaik felismerésére és fejlesztésére. Az a tábor megadta a lehetőséget egymás felfedezésére, erősségeink és gyengéink felmérésére, a közösen végzett jó munka öröme, és végül egy álm megvalósítására. Hét év távlatából ma látom, hogy e tábor hozadékaként jutott ki először erdélyi cserkészek csoportja a világfórumra. Felfrissült lelkesedéssel indultak be régi és új csapatok, itt találkozott össze cserkészszövetségünk jelenlegi vezetősége is, megalapozódott a majdani vezetőképző törzs, és egyre több fiatal kezdett érdeklődni – a csapatban végzett munka mellett – szövetségünk sorsa is. Mindezek következményeként erősödött, fejlődött a szövetségünk, megerősödött és kibővült a vezetőképzésünk, gyarapodott a tudásunk, és megtanultuk kiegészíteni egymás munkáját, pótolni egymás hiányosságait.

Ozsváth Judit: Hogyan látja, mennyire nyitottak a mai fiatalok a cserkészlet iránt? Miben különböznek társaiktól a cserkész gyermekek és fiatalok?

Kasza Tamás: Úgy érzem, a cserkészlet nem véletlenül a világ legnagyobb ifjúságnevelő mozgalmá má már közel száz éve. Most, amikor iskoláinkban egyre inkább a tárgyi tudásra helyeződik a hangsúly, és szinte teljeséggel kimarad a nevelés, nagyon fontos társadalmi feladatot kap a cserkészlet. Minden

szülő azt szeretné, ha gyermekei egészséges, teljes életet élő emberré válnának – ebben nagyon hatékony segítséget nyújthat a korszályi kiscsoportokra, a játszva tanulásra és a pozitív vezetői példára hangsúlyt helyező cserkészlet.

A cserkészpedagógia alapjait olyan zseniálisan tette le az alapító Lord Baden-Powell of Gillwell, hogy az kiállta már az évszázad próbáját. A folyamatosan és rohamosan változó világban a cserkészlet alapjai és értékei ugyanazok maradnak, ám módszereit folyamatosan az aktuális kor fiataljainak igénye szerint kell alakítani. Nálunk mindez eszköz a nevelésre, és a célt szolgálja, számukra pedig egy új világ lehetősége.

Pedagógusok jelezték vissza, hogy a cserkész fiatalok sokkal aktívabbak, leleményesebbek, kreatívabbak, illet tudóbbak, és sokkal nagyobb a magukkal szembeni és a közösségekben, a közösségért vállalt felelősségérzetük.

Minden kor fiatalja más, de egy dolog közös marad bennük: hihetetlenül kíváncsiak, és nagy az érdeklődésük az új iránt. Csak ezt kell ügyesen és leleményesen kihasználni, és szinte kivétel nélkül mindenki „becserkészhetővé” válik.

O. J.: Milyen cserkésztervei vannak helyi, illetve országos szinten?

K. T.: A világon nyolc magyar cserkészszövetség dolgozik, melyeket a Magyar Cserkészszövetség Fóruma egyesít. A 21 éve tartó közös munka alatt segítettük egymás fejlődését, rengeteg képzést, tábort, programot, kiadványt dolgoztunk ki, lehetőséget adva a cserkésztestvériség határtalan megélésének élményére is. Mindezek mellett megálmodtuk és útjára indítottuk a közös cserkész vezetőképzési folyamatot, és nem utolsósorban megalkottuk az Összmagyar Cserkész Stratégiát. Mint említettem, a jelenlegi Magyar Kormány elismeri a cserk-

szetnek a nevelés terén elért hatékony munkáját, és konkrét támogatásról biztosított bennünket. Ilyen lehetőség (és felelősség) 80 évvel ezelőtt adódott meg a magyar cserkészletnek, Teleki Pál tiszteletbeli főcserkész ideje alatt, amikor megbecsült helyet vívott ki a magyar cserkészlet számára az akkori magyar társadalomban és világviszonylatban is.

Erdélyben is az Összmagyar Cserkész Startégia mottója alapján szeretnénk eljárni, *biztosítva minden magyar gyereknek a lehe-*

tőséget, hogy találkozhasson a cserkészzel. Ennek a tervnek a megvalósítása kezdődik el ebben az – iskolai évvel megegyező – cserkészevben. Ez nagy munkára hív bennünket, melyben előre látjuk a jó termést, de tudjuk, hogy a „szőlőmunkás” igen kevés. Ugyanakkor abban is biztosak vagyunk, hogy hittel, munkával, kitartással és közös összefogással, Isten kegyelméből akár csodákra is képes lehet az ember. A jövőben ezt a csodát szeretnénk megosztani az erdélyi magyar szülőkkel és az ő gyerekeikkel.

Mária a gyermek Jézussal

3,63 méteres bronz szobor a budai vár Dunára néző középkori pillérére

Klukon Edit zongoraművésznő elgondolása alapján, öt év előkészítést követően érvényes építési engedélyt kapott az Immaculata Alapítvány a Köztéri Szobrok Emeléseért egy 3,63 méteres bronz szobor felállítására a budai vár Dunára néző középkori pillérére. A szobor *Mátyássy László* csodálatos műve: Mária a gyermek Jézussal. A megvalósítást segíti elsősorban az örömeny származású *Dávid Katalin* művészettörténész, mariologus és *Erdélyi Zsuzsanna*, hazánk másik nagy asszonya, néprajztudós, folklorista. A megvalósítást támogatják egykori köztársasági elnökeink, a várkerület polgármestere, a vári építkezések kormánybiztosa és számos neves és névtelen adakozó, akik valamennyien úgy találták, hogy „Budapest népének, függetlenül attól, hogy ki mit vall, kibem hisz, ez a veretes Mária szobor spirituális erőt sugároz, s az oly annyira vágyott belső nyugalom ígé-

retét hordozza. Nemcsak nekünk magyaroknak, hanem mindenkinek, aki hozzánk téved és föltekint a vár fokára. Fölragyog a magasban az Anya alakja, a sajátja éppen úgy, mint az emberiségé.” (Erdélyi Zsuzsanna)

Kérünk mindenkit, *különösen magyarörmény testvéreinket* (a szerk.), támogassák e szép kezdeményezést, hogy reményeink szerint ez év őszén már valóban álljon a szobor a vár fokán: Mária a gyermek Jézussal!

Technikai adataink:

adószám: 18264753-2-43

banksz.sz: Reiffeisen Bank

12011265-00175632-00100009

e-mail: mariaszobor@gmail.com
kuratóriumi elnök: Klukon Edit

Kérjük az adományozókat, hogy címüket, adószámukat közöljék, mert az alapítvány csak így tudja kiállítani a megfelelő igazolásokat!

Immaculata Alapítvány